

TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS
SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ
DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN GEMEINSCHAFTEN
EUROOPA ÜHENDUSTE KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN COMMUNITIES
COUR DE JUSTICE DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES
CÚIRT BHREITHIÚNAIS NA gCÓMHPHOBAL EORPACH
CORTE DI GIUSTIZIA DELLE COMUNITÀ EUROPEE
EIROPAS KOPIENU TIESA

OPUS BENDRIJŲ TEISINGUMO TEISMAS
İRÓPAI KÖZÖSSÉGEK BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-GUSTIZZJA TAL-KOMUNITAJIET EWROPEJ
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DAS COMUNIDADES EUROPELAS
SÚDNY DVOR EURÓPSKYCH SPOLOČENSTEV
SODIŠČE EVROPSKIH SKUPNOSTI
EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOL

Kontakty z Mediami i Informacja

KOMUNIKAT PRASOWY nr 94/06

5 grudnia 2006 r.

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawach połączonych C-94/04 i C-202/04

*Federico Cipolla / Rosaria Portolese oraz
Stefano Macrino i Claudia Capodarte / Roberto Meloni*

OBOWIĄZUJĄCY WE WŁOSZECH BEZWZGLĘDNY ZAKAZ ODSTĘPOWANIA OD MINIMALNYCH STAWEK OPŁAT ZA CZYNNOŚCI ADWOKACKIE STANOWI OGRANICZENIE SWOBODNEGO ŚWIADCZENIA USŁUG

Zakaz ten może być uzasadniony, jeżeli odpowiada nadrzędnym wymogom interesu ogólnego, takim jak cele ochrony konsumentów oraz prawidłowego administrowania wymiarem sprawiedliwości oraz jeżeli ograniczenia nie są nieproporcjonalne do tych celów.

W pierwszej sprawie, F. Cipolla, między innymi adwokat R. Portolese, sporządził dla swoich klientów trzy pozwy. Spór został ostatecznie rozstrzygnięty w drodze ugody, lecz bez udziału F. Cipolli. Zapłaciwszy tytułem zaliczki kwotę 1 850 000 ITL, klientka odmówiła uiszczenia kwoty 4 125 000 ITL, której zażądał jej adwokat. Tribunale di Torino oddalił pozew F. Cipolli o zapłatę tej kwoty, w związku z czym F. Cipolla wniósł apelację do Corte d'appello di Torino, w której zwrócił się o zastosowanie stawek opłat.

W drugiej sprawie, S. Macrino i C. Capodarte wnieśli sprzeciw od uzyskanego względem nich przez R. Meloniego sądowego nakazu zapłaty honorariów, których ten ostatni od nich zażądał za pozasądowe konsultacje w zakresie prawa autorskiego, powołując się na ich nieproporcjonalny charakter w świetle znaczenia rozpatrywanej sprawy i czynności, które ten ostatni rzeczywiście dokonał. Tribunale di Roma stawia pytanie, czy stawki opłat mające zastosowanie i wiążące adwokatów przy podejmowaniu czynności pozasądowych są zgodne z traktatem WE.

We Włoszech zgodnie z przepisem z 1933 r. stawki adwokatów są ustalane na podstawie kryteriów ustanowionych uchwałą Consiglio nazionale forense (krajowej rady adwokackiej) i zatwierdzone przez ministra sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii Comitato interministeriale dei prezzi (międzyresortowego komitetu ds. cen) oraz Rady Państwa. Kryteria te są ustalane w zależności od wartości przedmiotu sporu oraz instancji, przed którą toczy się spór, jak również długości postępowania. W odniesieniu do każdej czynności lub szeregu czynności stawki opłat określają maksymalną i minimalną granicę honorariów. Wszelka umowa stanowiąca odstępstwo od minimalnych honorariów określonych przez stawki opłat za czynności adwokackie jest nieważna.

Dopiero w chwili ustalania honorariów sąd może ewentualnie, w drodze decyzji z uzasadnieniem, przekroczyć maksymalną granicę (w przypadkach o wyjątkowym znaczeniu) lub ustalić honoraria poniżej minimalnej granicy (w przypadku gdy sprawa okaże się łatwa do rozpatrzenia).

Postanowienia dotyczące wolnej konkurencji

Na podstawie pogłębionej analizy procedury, która pozwala na przyjęcie stawek opłat, Trybunał doszedł do wniosku, że **wykonywanie uprawnień w zakresie podejmowania decyzji dotyczących minimalnej stawki za honoraria adwokackie należy do państwa włoskiego (a nie do organizacji zawodowej)**. W konsekwencji nie można zarzucić Włochom, że narzucają zawieranie porozumień sprzecznych z przepisami dotyczącymi wolnej konkurencji lub sprzyjają zawieraniu takich porozumień, lub wzmacniają skutki takich porozumień czy też narzucają nadużywanie pozycji dominującej lub sprzyjają nadużywaniu takiej pozycji lub wzmacniają skutki takiego nadużywania.

Postanowienia dotyczące swobodnego świadczenia usług

W opinii Trybunału zakaz odstępowania w drodze umowy od minimalnych honorariów rzeczywiście **utrudnia dostęp adwokatów, którzy prowadzą kancelarię w innym państwie członkowskim niż Włochy, do włoskiego rynku usług prawnych**, pozbawiając tych ostatnich możliwości skutecznego konkurowania – poprzez żądanie honorariów niższych od honorariów ustalonych przez stawki – z adwokatami, którzy na stałe prowadzą kancelarię we Włoszech oraz ograniczając wybór odbiorców takich usług.

Trybunał podkreślił natomiast, że **cele ochrony konsumentów** (będących odbiorcami usług prawnych) oraz **prawidłowego administrowania wymiarem sprawiedliwości** można uznać za nadrzędne wymogi interesu ogólnego, które **mogą uzasadniać ograniczenie swobodnego świadczenia usług**, jeżeli jest spełniona podwójna przesłanka, a mianowicie przepis krajowy musi być właściwy do realizacji celu, któremu służy i nie może wykraczać poza to, co jest niezbędne do jego osiągnięcia.

Trybunał powierzył dokonanie tej oceny sądowi krajowemu, który powinien w tym celu koniecznie uwzględnić kilka elementów:

- ewentualną **zależność między wysokością honorariów a jakością czynności wykonywanych przez adwokatów** oraz kwestię, czy w szczególności ustalenie takich

minimalnych honorariów jest środkiem właściwym do realizacji zamierzonych celów, tj. ochrony konsumentów oraz prawidłowego administrowania wymiarem sprawiedliwości. Jeśli chodzi o rynek włoski, który charakteryzuje się wyjątkowo wysoką liczbą adwokatów, stawki opłat mogłyby pozwolić uniknąć walki konkurencyjnej mogącej prowadzić do oferowania usług po niskich cenach, czego skutkiem byłoby pogorszenie jakości tych usług;

- **asymetrię informacji między „klientami-konsumentami” a adwokatami.** Ci ostatni dysponują wysokim poziomem wiedzy fachowej, której konsumenci niekoniecznie posiadają, w związku z czym mają oni trudności w ocenie jakości usług świadczonych na ich rzecz;
- możliwość osiągnięcia w inny sposób omawianych celów, w szczególności poprzez **zasady wykonywania zawodu odnoszące się do adwokatów (organizacji, kwalifikacji, etyki, kontroli i odpowiedzialności).**

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże w żaden sposób Trybunału Sprawiedliwości.

Dostępne wersje językowe: ES, CS, DE, EL, EN, FR, IT, HU, PL, SK, SL

Pełny tekst wyroku znajduje się na stronie internetowej Trybunału

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=PL&Submit=rechercher&numaff=C-94/04>

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=PL&Submit=rechercher&numaff=C-202/04>

Tekst jest z reguły dostępny od godz. 12.00 CET w dniu ogłoszenia.

W celu uzyskania dodatkowych informacji proszę skontaktować się z Ireneuszem Kolowcą

Tel. (00352) 4303 2878 Faks (00352) 4303 2053